

Дзе ты, шчасце чалавечае?

Багатая наша Гомельшчына на літаратурныя таленты. Тут з'явіліся на свет волаты айчынай літаратуры Іван Шамякін, Іван Мележ, Андрэй Макаёнак, Іван Навуменка і іншыя пісьменнікі. Але ж ёсць ужо і прадстаўнікі маладзейшага пакалення, якія на дастойным мастацкім узроўні ўслаўляюць палескі край. Адзін з іх і Уладзімір Гаўрыловіч.

Нарадзіўся і вырас Уладзімір у Жыткавіцкім раёне. Тут атрымаў сярэдняю адукацыю. Потым вучыўся ў сталічным педагагічным інстытуце. Калі вярнуўся на сваю малую радзіму, актыўна ўключыўся ў педагагічную працу. Адначасова дзейсна супрацоўнічаў з мясцовай раённай газетай "Новае Палессе", дасылаў у рэдакцыю замалёўкі і нарысы пра людзей Жыткаўшчыны. Спрабаваў пісаць і апавяданні. Творчасць маладога настаўніка прыкмецілі ў раёне, таму пры з'яўленні вакансіі запрасілі ўзначаліць рэдакцыю газеты, дзе ён і цяпер плённа працуе.

Шмат публіцыстыкі напісаў і надрукаваў Уладзімір. Але гэтым не задаваліся, бо адчуў здольнасці да мастацкага ўвасаблення рэчаіснасці. І паступова збіраў фактычны матэрыял, апрацоўваў яго, ператвараючы ў аповесці.

... Мінулы год стаў для У. Гаўрыловіча знамянальным: адразу дзве кніжкі прозы выйшлі з друку. Скажу без перабольшвання: змешчаныя ў іх аповесці "Забранае шчасце", "Дзе ты, доля?" і "Дзікая завая" чытаюцца з вялікай цікавасцю, з удумлівым паглыбленнем у матэрыял. У многім

гэта вызначаецца тэмай аповесцяў. Пісьменнік паказвае пераломны этап у жыцці нашага народа — пачатак калектывізацыі ў вёсцы, калі гаспадары зямлі, якія палівалі яе сапалёным потам і дамагаліся матэрыяльнага паляпшэння свайго існавання, усяго пазбаўляліся, называліся ворагамі народа і ссылаліся ў бязлюдныя суровыя паўночныя землі. І ўз'яўся У. Гаўрыловіч за гэтую складаную тэму невьпадкова, у памяць пра сваіх блізкіх людзей, якія несправядліва прынялі пакуты ў той трывожны і оалючы час. Колькі горкіх слёз пралілося ў адца і скрусе, бездапаможнасці і безвыхаднасці! Менавіта такі лёс напаткаў працавітую сям'ю Расевічаў, вакол якой і адбываюцца асноўныя падзеі аповесцяў.

Разам з тым, пісьменнік прэтэтуе супраць патрыярхальнага Укладу сялянскага жыцця, тых традыцый і звычаяў, поглядаў, якія панавалі ў асяроддзі гэтай часткі грамадства, асабліва багатых хутаран. Яны, напрыклад, з пагардай адносіліся да сваіх бяднейшых землякоў. Не дай бог, калі сын ці дачка закахваюцца ў беднякоў: толькі роўнага сабе выбірай! Для іх галоўным было, каб і новы член сям'і прыходзіў з дастаткам, інакш — адрачэнне ад свайго дзіцяці і пазбаўленне спадчыны. Шмат скандалаў узнікла на гэтай глебе, ламаліся лёсы.

Такія абставіны тагачаснага жыцця, вядома ж, ставяць перад пісьменнікам складаныя праблемы. З аднаго боку, ён асуджае гвалт бальшавіцкай улады над сапраўд-

нымі гаспадарамі зямлі. З другога — аўтар не можа прыняць філасофію гэтых гаспадароў, якія, нягледзячы на новы савецкі час, чапляюцца за старое і перашкаджаюць маладым, сваім дзецям будаваць шчасліваю будучыню.

Удала, таленавіта пісьменнік паказвае гэтыя перыпетыі жыцця на вобразе галоўнага героя — Рыгора Расевіча. Перад намі малады гаспадар новай фармацыі. Ён такі ж працавіты, як і бацька, але не хоча жыць па старых законах, хоча волі, самастойнасці, сапраўднага пачуцця. Рыгор кахае бяднячку Верку Арцэмаву і жадае, каб яна стала яго жонкай. Бацькі ж навязваюць яму багатую нявесту і жэняць на ёй. Жыццё для Рыгора ператвараецца ў духоўнае пекла. Душыць яго і Прага бацькі да багацця, неўтаймаванасць старога ў працы, у якую ён упрагае і сына. Справа даходзіць да ўкрыцця падаткаў, супраціўлення ўладам. Усё разам прыводзіць і бацьку, і сына Расевічаў, ды і наогул усю іх сям'ю да краху. У той жа час пісьменнік, разгортваючы перад намі падзеі, падводзіць да высновы, што Расевічы ў нейкай ступені самі сябе загубілі. Не было б такой бацькавай прагі, яго супрацьстаяння з новай уладай, наўрад ці адбылася б трагедыя. І усё ж яна яскрава бачна ў творах: цяжка было скарыцца сялянам, ад якіх сілай забіралі нажытае дабро.

Псіхалагічна дакладна выпісаны ў аповесцях вобразы бацькі Рыгора, яго сястры Ганькі, старшыні сельсавета Мірончыка, следчага

Калатовіча, той жа Веркі Арцэмавай, яе сястры Зінкі, Ігната, які па волі лёсу становіцца мужам Веркі.

Аповесці напісаны цудоўнай сакавітай беларускай мовай, з характэрнымі для гэтага рэгіёна Палесся дыялектнымі гаворкамі: ("Ты от, дзеюко, не цурайся. Свае ж му, свае... Калі што — бувай чашчэй. Поможам — чым можэм").

Па-майстэрску выпісвае У. Гаўрыловіч прыроду свайго краю. Ёсць у ягонай стылістыцы мовы, без перабольшвання, сапраўды мележаўскае гучанне: "Дзікая завая, якая вырвалася на волю шэрым прыцемкам змягта снежаньскага надвячорка, захапіла ноч і наступны дзень, яшчэ ноч, дзень... Са страшэннай ярасцю, як згаладалы звер, яна гнала холад і нервова шпурляла на зямлю сухі снег, убельвапа ўсё напорыста, смела, адчынала".

Падзеі аповесці Тлыбокія карані адбываюцца ў наш час. Але вядугі мінулага адбываюцца і на лёсе яе галоўнага героя старшыні калгаса Сцяпана Ігнатавіча. І гэты твор прапушчаны пісьменнікам праз сваё сэрца, а таму чытаецца на адным дыханні.

Змешчаныя ў кніжках апавяданні, нарысы пра людзей і справы роднай Уладзіміра Гаўрыловіча Жыткаўшчыны таксама, упэўнена, зацікавяць палешукоў, тых, чые карэнні ў гэтай зямлі.

Анатоль МІЦКЕВІЧ